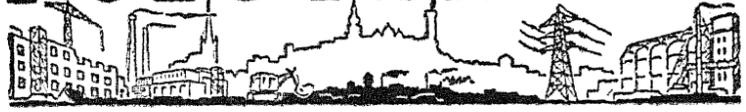

Tallinna POLÜTEHNIK

Tallinna Polütehnilise Instituudi EKP büroo, direktsiooni, ELKNU komitee ja ametiühingukomitee häälkandja

Nr. 16 (144) Neljapäeval, 5. juunil 1958. a. X aastakäik

Nooremate kursuste üliõpilased!

1957/58. õppeaasta on jõudmas lõpule. Seljataga on kaks semestrit pingsat õppetööd. On jäänud teha veel kokkuvõtte, öelda veel lõppsõna, s. o. sooritada kõik kevadise eksamisesiooni eksamid eeskujulikele hinnetele.

Anname igaüks maksimaalse panuse selleks, et käesolev õppeaasta lõpeks tõesti tublide tulemustega!

Keemikute tublid eksamitulemused

Esimestena lõpetasid käesoleval õppeaastal kevadise eksamisesiooni keemia-mäeteaduskonna IV kursuse keemia-erialade õpperühmad. Käesolevaks ajaks, kus nooremate kursuste üliõpilased alles astuvad eksamitulele, on neil juba hea hulk tööstuspraktikastki seljataga.

Tublid on need neljanda kursuse keemikud.

Küsite muidugi: mispärast? Aga vaadake ainult nende eksamitulemusi.

Võtame silikaatide tehnoloogia eesti õppekeelele õpperühma KS-82. Ohutus- ja tuletõrjetehnika eksamil õppejõu sm. Lageda juures vastas tervelt 18 üliõpilast 19-st «väga hästi» — «nelja» sai ainult üks. Palju halvem polnud lugu ka poliitilise ökonomia eksamil õppejõu sm. Garina juures. Siin andis rühm 15 väga head ja 3 head vastust. Üldise tugeva pildi rikkus ära ainult Helgi Reisenberg, kes pidi leppima «rahuldavaga». Mineraalainete keemia eksamil märkis tehniliste teaduste doktor sm. Siirde õppemärkimikesse 9 «viite», 8 «nelja» ja jällegi kahjuks ka ühe «kolme», seekord Endel Lepmetsale. Kuid saada viiekümne seitsmest hindest ainult 2 «rahuldavat» pole rühma kohta just halb tulemus. Kõrgendatud stipendiumi peale pressisid end seekord Koidu Tenno ja Evi Allas.

Sama eriala vene õppekeelele õpperühma 22-st üliõpilasest sai mõõduvaid hindede kolm üliõpilast: Inna Danisina, Valentina Pevneva ja Elizaveta Juštšijeva, kusjuures viimasel olid need kahes aines. Ka olid rühma hinded paralleelrühma omadega võrreldes teatavas osas madalamad. Siin aga tuleb samal ajal märkida, et KS-85 oli üks raske eksamirohkem kui KS-82-l. Kõigiti laimatuid vastuseid andsid eksamitel Ella Drobkova, Virve Pärn, Lilja Unt ja Vjatseslav Polmov.

Esiletõstmist väärib ka kütuste keemilise tehnoloogia eriala õpperühm K-81. Neil on eelmiste rühmadega võrreldes kõige rohkem neid, kes vastasid ainult «viitele» — neli inimest: Kadri Erm, Helle Kuuskmaa, Maire Paomes ja Heli Raudsepp. «Kolmemehi» aga oli kah oma kaks inimest — Bruno Pavel (koguni kolmekordne) ja Väino Tinnuri. Lõpuks veel paar rida statistikat.

Niisiis kogusid 62 neljanda kursuse keemikut äsjamõõduvaid eksamisesioonil 128 väga head, 65 head ja 17 rahuldavat hinnet (puudulikud puudusid) ehk 951 punkti 1050-st võimalikust.

Jah, pole pahad tulemused. Tehke järgi nooremate kursuste tudengid!

S. SARIK

LÄHEMALE PRAKTIKALE

Üleüldilise Leninliku Kommunistliku Noorsooühingu XIII Kongressist on mõõduvaid ligi kaks kuud. Käesolevaks ajaks on kongressi materjalid läbi arutatud kommunistlike noorte laiadest hulkadest ja kongressi otsuseid on hakatud ellu viima.

On tõsi, et meie kõrgema haridusega tehnilise kaadri ettevalmistamine toimub veel nõrgalt seostatult praktikaga. Paljude eriala-ainete omandamine toimub ainult teoreetiliselt ja kahjuks on õppepraktikadki kujunenud mitmetel erialadel ainult vaatluks, mitte aga tegelikuks osavõtuks praktilisest tööst.

Milliseid ettepanekuid tegid siis õppetöö ja praktika parimaks sidumiseks oma koosolekutel meie instituudi kommunistlikud noored?

Alustagem õppeplaanidest. Kahjuks esineb neis ikka veel üliõpilaste ülekoormamist üldiserialadele üliõpilased oma tulevase elukutsega seotud distsipliinidest alles kolmandal kursusel. Loengutel esitatakse ja eksameil nõutakse veel ikka mitmesuguste käsiraamatuliste ma-

terjalde meelepidamist, mis ei anna tegelikult midagi juurde üksikute ainete põhimõttelise külje selgitamiseks.

Seoses sellega, otsustas instituudi direktsioon järgmiseks õppeaastaks õppeplaanid veelkordsest läbi vaadata ja korrigeerida neid, arvesse võttes üliõpilaste ettepanekuid.

Korduvalt on rõhutatud üliõpilaste ulatuslikuma iseseisva töö vajadust üksikute ainete omandamisel. Kahjuks aga raskendab meie instituudis seda vastavasisulise kirjanduse äärmiselt nappus. TPI õppejõud on õpikute koostamise alal teinud siiani võrdlemisi vähe.

Üliõpilaste ettepanekute kohaselt hakatakse seda lünka käesoleval õppeaastal täitma. Kõigepealt organiseeritakse mitmete õppejõudude loengukonspetsiide paljundamist rotaatoril, alates tulevast õppeaastast hakkab aga ilmuma ka TPI õppejõudude poolt koostatud õpikuid ja õppeabinõudena kasutamiskõlblikku kirjandust.

Palju ettepanekuid on kommunistlikud noored teinud ka töös-

SÕIDAME UUDISMAALE

Käes on juuni. Läheneb juuli. Pole enam kaugel need päevad, mil Kasahstani ja Siberi ääretute steppeid põidudel hakkab tuules hõljuma valmiv uudismaaniisu. Seal algab kibekiire tööaeg — saagi koristamine. Selleks perioodiks sõidavad uudismaaharjajatele appi sajad tuhanded noormehed ja neid üle kogu meie maa.

Juba kaks suve järjest on sellest austavast ja vajalikust tööst edukalt osa võtnud ka Tallinna Polütehnilise Instituudi üliõpilased. 1956. a. viibis Kasahstanis Akmolinski oblasti Jessili rajooni Zaretšnoi sovhoosis 118 kommunistlikku noort ja noort meie instituudist, 1957. a. käis uudismaal, seekord Kustanai oblasti Viktorovski ja Aman-Karakai sovhoosides, 466 üliõpilast ja õppejõudu. Mõlemal korral näitasid meie noored endid heast küljest. Esimesel korral autasustati

tubli töö eest 60 üliõpilast, teisel korral toodi kaasa 259 mitmesugust autasu.

Et paremini valmistuda uudismaale sõiduks, alustas ELKNU TPI Komitee tänava brigaadi komplekteerimist mõõduvaid aastaga võrreldes märgatavalt varem. Sõidu otseseks organiseerimiseks on loodud üleinstiituudiline staap asukohaga ELKNU TPI Komitees. Siin võetakse vastu üliõpilaste individuaalseid ja samuti õpperühmade kollektiivseid soovivaldusi. Staap informeerib edaspidi kõigist sõidu üksikasjadest neid noori, kelle avaldused ELKNU TPI Komitee otsuse kohaselt rahuldatakse.

ELKNU TPI Komitee on veendunud, et ka käesoleval suvel saame lähendada uudismaale sama tugeva brigaadi kui mõõduvaid aastal.

ELKNU TPI KOMITEE

Nemad esitasid esimesed avaldused

See oli esmaspäeva, 2. juuni, õhtupoolikul kui instituudi direktori teadetetahvi kõrvale ilmus teadaanne selle kohta, et ELKNU TPI Komitee on alustanud ettevalmistusi üliõpilaste sõiduks uudismaale ka eeloleval suvel.

Üks esimesi, kes nägi seda kuulutust oli keemia-mäeteaduskonna õpperühma 0-21 komsomoligrupi sekretär Kaljo Müürisepp.

«Teate poisid, komsomolikomitees võetakse juba avaldusi uudismaale sõiduks!» sõnas Kaljo õhtul rühmakaaslase Jüri Tõntsu juurde sisse astudes. Siin oli veel kolmaski mees nende rühmast — Ülo Pärnpuu. Oli lepitud kokku valmistuda koos viimasteks arvestusteks.

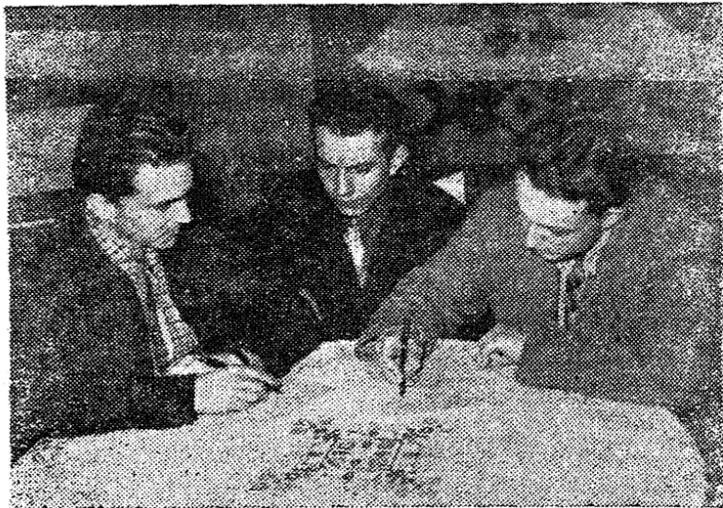
«Kas kirjutame kohe avaldused valmis?» küsis Ülo kaastaste poole vaadates ja nagu oma sõnade kinnituseks sullepea võttes.

Arvestuseks valmistumine tuli igatahes nüüd poole tunni võrra edasi lükata, sest noormeeste jutt kaldus Kasahstani radadele. Arutati, kes nende rühmast veel kaasa tulevad, kuidas saab geodeesia praktikaga jne. Samuti tuletati meelde, mis mõõduvaid aasta sõidust olid rääkinud need üliõpilased, kes sellest olid osa võtnud.

Lõpptulemusena valmisid kolm avaldust, millede paluti endid suunata 1958. a. suvel viljakoristustöödele uudismaale.

Seega olid siis kolm meemeest, kolm kommunistlikku noort — Kaljo Müürisepp, Jüri Tõnts ja Ülo Pärnpuu — käesoleval aastal esimesed, kes andsid oma soovivaldused ELKNU TPI Komiteesse.

Pildil: Kaljo Müürisepp, Ülo Pärnpuu ja Jüri Tõnts avaldusi kirjutamas.

Mäemeeste kokkutulek

Meil on kujunenud traditsiooniks, et üksikute erialade lõpetajad, nüüd juba aastaid tootmistööd viibinud insenerid, kogunevad aeg-ajalt taas instituuti, et ühiselt arutada oma tööprobleeme, vestelda edusammudest ja kitsaskohtadest oma erialal, kuid samuti anda näpunäiteid ka insenerikutseks valmistuvatele üliõpilastele, tulevastele kolleegidele.

Käesoleval aastal on instituudis kohtunud tööstus- ja tsiviilehitajad, masinaehitajad, soojustehnikud ja keemikud. Viimastena sellel õppeaastal kogunevad instituuti TPI mäeosakonna lõpetajad. Kokkutulek toimub 7. juunil k.a. algusega kell 16.00 instituudi suurimas auditooriumis. Eitekanegas «Mäeinseneride ettevalmistamisest Tallinna Polütehnilises Instituudis» esineb TPI Geoloogia ja mäeasjanduse kateedri juhataja dotsent L. Kaalman. Mäetööstuse arengust Eesti NSV-s räägib ENSV Rahvamajanduse Nõukogu Põlevkivi ja Keemiatööstuse Valitsuse Mäeosakonna ülema asetäitja, TPI kasvandik G. Paalme.

Rohkesti oodatakse osavõtjaid Eesti Põlevkivibasseinist.

U. SELG

II üliõpilaslaulupidu Riias

Hiljuti toimus Riias nõupidamine seoses II Üliõpilaslauupeo ettevalmistamisega. Nõupidamisel viibisid Moskva, Leningradi, Kiievi, Minski, Kaasani, Läti, Leedu ja Eesti esindajad.

Kõigepealt andis üliõpilaslauupeo dirigent Paulis Kvelde lühikese ülevaate laulupeoga seotud ürituste kavast.

II Üliõpilaslaulupidu on mõeldud korraldada suurejoonelisel määral kui seda oli I Üliõpilaslaulupidu 1956. a. Tartus.

Pidustused algavad juba 3. juulil, mil Riia klubides ja teatrites toimuvad üksikute vabariikide kontserdid. Eesti NSV üliõpilastel on võimalus anda kaks kontserti: üks Tartu, teine Tallinna kõrgemate õppeasutuste poolt.

4. juuli õhtul toimub laulupeo avamise tervikutele rongkäik, mis algab Läti Põllumajanduse Akadeemia eest ja suundub läbi linna Daugava kaldale, kus süüdatakse sõprustuli. Siin toimub suur üliõpilaspidu: mängivad orkestrid ja ujuvatel parvedel tantsitakse ning mängitakse rahvamänge.

5. juulil viiakse läbi rahvakunstiõhtu, kuna 6. juulil on planeeritud kooride esinemine. 5. ja 6. juuli kontserdid toimuvad linnast väljas — Mezopargis.

Rahvakunstiõhtul on Eesti üliõpilastel võimalus esitada 4 tantsu. TPI rahvatantsurühm esitab puhkpilliorkestri saatel Salme ja Ott Valgemäe seatud «Kiik kutsub», TRU rahvakunstiansambel Helju Mikkelit «Viru värava» ja EPA rahvakunstiansambel Linda Malviste seatud «Talgu». Ühis-kollektiivid esitavad veel Eesti segakooride saatel «Tuljaku».

Ühendkooride repertuaaris on Glinka «Patriootiline laul» — vene keeles, M. Härma «Mu isamaa on minu arm» — eesti keeles, Muradeli «Rahvusvahelise Üliõpilaste Hümni», Gaudeamus, üks läti- ja üks leedukeelne laul.

Puhkpilliorkestrid mängivad NSV Liidu ja Läti NSV Hümne, Rahvusvahelise Üliõpilaste Hümni ja läti rahvatantsu «Sudmalinas». Suur kontsert lõpebki «Sudmalinasega» tantsukollektiivide, kõikide kooride ja orkestrite esituses.

7. juulil toimub Siguldas (Riiast 52 km) kohtumine rajooni kolhooside isetegevuslastega ja lõpuks rahvapidu, mis kujuneb laulupeo ürituste pidulikuks lõppakordiks.

Peale nõupidamist vaatasid nõupidamises osavõtnud laulupeo väljakut. See on tõesti väga suurejooneline. Lava on suur, asfalteeritud tantsupõrandaga ja mahutab mitmetuhandelise koori ja 30 000 pealtvaatajat. Looduslikult asub ta väga kaunis männimetsas, Riias eemal.

K. ORGO,

TPI ametiühingukomitee liige

tuspraktika ümberkorraldamise suhtes. Ühed neist on rakendatavad instituudi oma jõududega, teiste juurutamisel vajame osa tööstusettevõtete ja osalt ka ENSV Rahvamajanduse Nõukogu abi.

Kõigepealt on vaja teostada tööstuspraktikate arvestamine tehastes ja tööstusettevõtetes kohtadel. Ehitajate juures noorematel kursustel lõppegu praktika kas müürsepa, krohvija või mõne muu otsese tööstusliku eriala omandamisega, mehaanikutele tuleb nõuda näiteks triali kutseeksami sooritamist, keemikud omandagu operaatori kutse jne. Vanemate kursuste üliõpilased peavad aga peale praktilise osavõtu tööst tegelema ka teadusliku uurimistöö küsimustega tehase tootmisprotsessi kitsaskohtade lahendamiseks, kusjuures valitud teemad jääksid neile hiljem kursuseprojektide ja võimaluse korral ka diplomiprojektide aluseks. Tunduvat pikendamist vajab ka praktika ajaline kestvus.

Mehaanikateaduskonna poolt tehtud ettepanek — anda TPI kättesaadavaks mingi masinaehitustehase tehnikakatsesehhina, kus töötaksid neljatunnilise tööpäevaga ainult üliõpilased — aitaks

kindlasti seostada tihedamalt teooriat praktikaga. Siin vajame abi muidugi Rahvamajanduse Nõukogult.

Esimeste kokkuvõtete tegemiseks praktikaperioodil teostatud uurimistööde alal, viib TPI Üliõpilaste Teaduslik Ühing läbi 1958/59. õppeaasta algul teadusliku konverentsi, mis pühendatakse ÜLKNÜ 40. aastapäeva tähistamisele.

Et abistada tootval tööl olevaid noori kõrgema hariduse omandamisel otsustasid päevases osakonnas õppivad kommunistlikud noored võtta oma šefluse alla kaugõppe teaduskonna ja õhtuse osakonna üliõpilased. Algaval eksamisesioonil varustatakse neid konseptidega ja muu õppematerjaliga ning püütakse osutada mõningat abi eksamite ettevalmistamisel.

Meie komsomolorganisatsioon ei taha eemale jääda ka TPI hoonete ehitamisest Mustamäel. Tahame praktiliselt kaasa aidata instituudi hoonetekompleksi kiirele püstitamisele ja anda igaüks isikliku tööga selleks oma panuse.

E. KESKÜLA,

ELKNU TPI komitee sekretär

NOOMITUS HALVA TÖÖ EEST

Toimub instituudi komsomoli-komitee järjekordne koosolek. Sisenevad seitse noormeest. Need on õpperühma MM-21 komsomoligrupi liikmed eesotsas grupi sekretäri Agu Rootammega. Järgmise päevakorrapunktina tulebki komiteel arutamisele selle grupi küsimus.

Miks? Mis kurja nad on siis teinud.

Ei kurja ega head. Nad pole midagi teinud ja komitee tahab jõuda selgusele, miks on komsomoligrupp õpperühmas MM-21 varjusurmas.

Sõna antakse Agu Rootammele.

Mida on tal siis rääkida?

Jah, ega suuremat midagi. Üksikute lausejuppide kaudu ja küsimuste kaasabil kinnitab Rootamm juba teadaolevat fakti sellest, et komsomoligrupi koosolekut pole ta vaatamata korduvaie tähtaja muutmisele suutnud ikkagi kokku kutsuda. Samuti selgub, et kommunistlikud noored ei võitle õpperühmas parema õppeedukuse saavutamise eest, et pole organiseeritud ühtki huvitavat üritust, pole viidud läbi poliitilist selgitustööd komsomolistikkude noorsooühingusse mittekuuluvate rühmakaaslaste hulgas — on selles mõttes instituudis lihtsalt oleskitud.

Milles on siis siin põhjus?

Kas selles, et õpperühma MM-21 kommunistlikud noored

on nii saamatud, et nad pole võimalikult midagi ette võtnud ja läbi viima või ei seisa grupi sekretär organisatorina oma ülesannete kõrgusel?

Oma arvamuse ütlevad grupi liikmed. Rein Riit ja Tõnu Randma selgitavad, et grupi sekretär Rootamm ei arvesta teistega, vaid võtab otsuseid vastu omapead. Näiteks, kas või see koosoleku ebaõnnestumise lugu. Kui Rootamm määras tähtaja, ei kooskõlastanud ta seda enne kaaslastega ja mitmed ei saanud seepärast koosolekule jääda.

Endrik Rootalu ja Andres Aruvald arvavad, et Agul «pea jagab» aga mehel pole vastutus-tunnet ega küllaldast nõudlikkust. Sama kinnitab ka Alvar Hirtentreu sõnavõtt, kes räägib, et grupporg oli talle andnud küll ülesande — ette valmistada kohutamine mõne meie instituudi lõpetanud masinaehitusinseneriga — kuid hilisema kontrolli puudumise tagajärjel oli see ülesanne täitmata jäänud.

Peeter Loog aga kipub arvama, et nagu nii midagi välja ei tule, mis sest rügamisest ikka kasu on.

Võtavad sõna ka komitee liikmed ja õpperühma MM-21 juurde kinnitatud õppejõud sm. Arhangelski.

Muidugi ei ole küsimus selles, et instituudis ei ole aega või ei saa teha komsomolitööd. Vastu-

pidi — instituut on selleks sobivaim koht. Seda kinnitab paljude komsomoligruppide tubli töö. Lohakus ja mugavus on aga need, mis on takistanud õpperühma MM-21 komsomoligrupil jalgu alla saamast. Alguse saab see muidugi Agu Rootammelt, kes oma ükskõiksusega annab eeskujuga teistele.

Isegi selline elementaarne kohustus, nagu komsomoli liikmeks võtmise kogumine, on Rootammel tähtsatu juba mitu kuud.

Mida teha? Kas vabastada Rootamm grupi sekretäri kohusest ja tõsta samal ajal üles küsimus — on selline inimene üldse väärt valmistuma inseneri kutseks?

Komsomoligrupp ja komitee leiavad, et see on siiski vast varajane — ollakse alles esimesel kursusel ja aega seega veel jätkub.

Agu Rootamm otsustatakse jätta edasi sekretäri kohale, kuid halva töö eest avaldatakse talle noomitus ja sama stiili jätkamise korral tõuseb tema küsimus üles palju teravamalt.

Suure vastutuse võtab endale kogu komsomoligrupp. See on ka loomulik, sest ainult ühise tööga, ainult siis kui iga kommunistlik noor suhtub oma ülesannetes tõsiselt võib olukorda õpperühmas MM-21 parandada.

L. LUMI

AUTASUSTATI KIITUSKIRJAGA

VÄGA HEA ESINEMISE EEST TPI XII kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadil:

1. Vahesaar, Viive
2. Ulk, Reet
3. Jevstafjeva, Meliza
4. Salomejeva, Raisa
5. Kutsar, Mati
6. Tihane, Diana
7. Tummeleht, Toomas
8. Levald, Heino
9. Ivanova, Tatjana
10. Kivisepp, Ain
11. Raendi, Vello
12. Omer, Kalju
13. TPI Meeskoor
14. TPI Naiskoor
15. TPI vene näitering
16. Ehitusteaduskonna meeskvarter
17. TPI puhkpilliorkester
18. TPI estraadiorkester

HEA ESINEMISE EEST TPI XII kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadil:

1. Mespak, Vello
2. Laevaremonditeaduskonna meesrio
3. Laevaremonditeaduskonna estraadiorkester
4. Laevaremonditeaduskonna vokaalansambel
5. Haitin, Benno
6. Rahiltsik, Herman
7. Uibopuu, Helvi
8. TPI eesti näitering

AKTIIVSE OSAVÖTU EEST TPI XII kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadi ettevalmistamises ja läbiviimises:

1. Moskalenko, Vladimir
2. Hutorjanski, Jefim
3. Vares, Tiia
4. Omer, Kalju
5. Rohusaar, Jaan
6. Slabovitš, Erna

KONKURSSIDE ŽÜRII

KAEVANDUSES

Hiljuti korraldas meie õpperühm ekskursiooni kaevandusse nr. 2.

Hommik. Päike särab eredalt ning näib, et suvi on juba õige lähedale jõudnud. Leningradi kiirbussis on täna tavalisest veidi rahutum, sest ükski 22-st üliõpilasest ei kuulu tukkujate ega väiksete unistajate liiki.

Järjekordsed kriitilised märkused nende pihta, kes keelasid ära suitsetamise hea ventilatsiooniga kaugesõidubussis ja juba liigumegi. Mugavalt õitsudes tantsumuusika saatel (raadiost) kihutab ZIL-127 mööda asfalti. Vilksavad mööda väävilõhnaline Maardu ja Kostivere paepaalsed. Teekond näib muutuvat üksluiseks. Aga peale Jõeletmet läbib bussi elevussahin. Põhjuseks on väike «Moskvitš», kes kangekaelselt ei taha suurt ZIL-i endast mööda lasta. Ja tõesti — vahel vahemaa väheneb, siis suureneb, kuid väike masin jääb meile kättesaamatuks.

Viitna. Peatume meie, peatub ka meiega kiiruses konkureeriv «Moskvitš» ja sellest ronib välja juht — pika mustjashalli habemega ja sümpaatse välimusega ligi 60-neaastane mees. Imetlev pomin kuulduv reisijate suust, üliõpilaste üksmeelseks otsuseks aga on — kindlasti keegi Fangio esivanematest.

Olgu reis nii lõbus kui tahes, seda kiiremini ta jõuab lõpule. Ja juba ongi jõhvi. Tänavaid kattev asfalt on küll porisem kui Tallinnas, aga kasvutempo poolest ei taha rajoonikeskuse väbariigi keskusest suurt maha jääda. Kindel, et kaevandusrajooni inimesed ei armasta paigaltammumist.

Vastuvõtt kaevanduses on sõbralik ja kiire. Oige varsti, peast jalatallani kaevuri riietuses, lambid käes ja enesepäästjad üle õla, hakkame laskuma mööda kallak-šahti allapoole ja juba olemegi 30 meetrit maapinnast madalamal.

Et enamuse meie seast on esimest korda kaevanduses, siis on igalhel südames väike ootusärevus ja silmad püüavad vaadata üheaegselt kõigi ilmakaarte suunas. Ja ongi tulemus käes... üks meie seast istub ükki porilombis ja töötab pühalikult peale instituudi lõpetamist kõik kaevandused muuta absoluutselt niiskusevabadeks. Soovime selleks temale suurt edu ja liigume ettevaatlikumalt edasi. Aga milleks liikuda — seal seisab ju «taksi» (rong tööliste veoks töökohtadele). Kuid pilk seinal rippuvate sõiduplaanide purustab kõhe need illusioonid — liiga kaua tuleks oodata järjekordse rongi väljumist.

Päevalguslampide sinakal valgusel sammume pikas reas töötavate jaoskondade poole, vaa-deldes toestust ja «asjatundlikult» arutades: kas puit suudab kivimite survele vastu pidada või mitte? Kuid kõhe rahustab meid kaasasolev kaevanduse esindaja, kes teatab, et oma kolm aastat peavad puitraamid kaevanduses kindlasti vastu. Ja... metsamaterjali kuulub siin tohutult palju! Kuid samas jõuame strekki, kus toestikku enam sugugi ei ole.

Siiski — laest ulatub välja mingi mutriga poldi ots. Selgub, et see ongi üks uutest progressiivsetest meetoditest — varrastoestik. Tuleb odavam, praktiliselt igavene ja säästab suure hulga puitmaterjali teiste ehituste jaoks.

Juba olemegi esimeses tööko-has, kaevurite keeles laavas. Mõnegi meie mehe nägu venib pikerguseks, nähes kui kergesti kaevur loobib raskeid paelahmakaid. Kuid enamuse meist arvab, et peale väikest treeningut ei käiks ka üliõpilasele see üle jõu. Ja üks esimesel kaevanduspraktikal saamegi seda omal nahal tundma õppida.

Kõrval laavas toimusid ettevalmistustööd. Trossi otsas tuli meile vastu soonimismasin ja samas toimus lõhkeaukude puurimine 2,5 meetri pikkuste puuridega.

Hiljem vaatlesime jaoskondi, kus katsetatakse uusi kaevandamisviise. Raskeim kaevuri töö — laadimine — on võimalik mehhaniseerida kamberkaevandamise puhul, kasutades laadimismasinat 0-5 c. Kogu kihtide kompleksi väljavõtmise ja varrastoestiku kasutamise loob mulje, nagu jalutaksid ringi suurtes saalides.

Täielikuks kontrastiks sellele on aga süsteem, kus põlevkivi-kihtide kompleks võetakse välja kahe korrusena. Laava kõrgus on siin ainult 1,1—2 meetrit ja pikad mehed peavad higistades end päris kahekorra keerama, et laavast läbi minna. Harjumatus tõttu oli meil see raske, aga kuna Ahtajevi kasvuga mehi meie hulgas ei olnud, siis keegi kinni ei jäänud ja lõbusalt tulime teiest otsast välja. Selle süsteemi eeliseks on see, et võib toota puhtamat põlevkivi ja vähem on vaja ümber visata paasi.

Ning olemegi jälle maapinnal, hea tuju ja hulga uute muljete-ga. Ekskursioon aitas palju kaasa selleks, et üliõpilased õpiksid paremini tundma ja armastama oma tulevast eriala.

K. MÜÜRISSEPP (O-21)

Olime Kloogal kuid . . .

Laupäeval, 31. mail viibis Kloogal asuvas TPI Spordibaasis üle 70 meie instituudi sportlase ja isetegevuslase, et osa võtta XII Kunstilise Isetegevus ja Omaloomingu Olümpiaadi ning IX Spartakiaadi võitjate autasustamisest. Samuti anti rändauhinna üle esikohtadele tulnud teaduskondadele, kelleks kindlalt osutusid isetegevuse alal laevaremond- ja spordis mehaanikateaduskond.

Kuigi olid kõik eeldused heaks ürituseks: ilus ilm, kaunis loodus jne., ei kujunenud see sündmus kahjuks selliseks, nagu ootasime. Põhjuseks tuleb siin lugeda halba organiseerimist. Aeg ei olnud valitud sobivalt, sest on ju praegu enamuse üliõpilastel kõige kiirem periood semestri vältel. Teiseks oli halb ka see, et linnast sõideti välja erinevatel aegadel ja piduliku osaga sai alata alles kesköö paiku.

Üks osavõtja

Toimetaja V. GARINA

Kas soe = soojus?

Tark on see, kes tunneb teisi, teadja see, kes tunneb ennast; vahva see, kes võidab teisi, võimas see, kes võidab ennast. Lao-Tse

Lacessori-Miku vaidlus selles küsimuses on teretulnud ja nõuab seekalõõmist seni, kuni saavutatakse kogu TPI peret rahuldav seisukoht. «Väike Oigekeelsuse Sonaraamat» on küsimuse lahendamisel selgesti Lacessori kasuks ja võib arvata, et hoopiski mitte huupi, vaid asjatundliku keelemeestekollektiivi kokkukõlastatud otsusena. Seda otsust tuleks meilgi üsna tõsiselt respektiirida, eriti sellepärast, et antud juhul pole tegemist mingisuguste väga kitsaste erialaste terminite-ga, vaid pigem laiatarbe-keelenäidete-ga, millistes keelemehed on täiesti suutelised õigesti orienteeruma. Niisiis kolleeg Miku poolt soovitatud VOS-i revideerimine selles küsimuses tundub olevat liiga julge.

Toetudes isiklikule emakeele-vaistule lisaksin omalt poolt mõningad mõtted, mis ehk aitavad kaasa küsimuse asjalikumaks lahendamiseks.

On selge, et omadussõnad «soe» ja «külm» eksisteerivad eesti keeles ürgselt ka nimisõnadena. Kevadel ootab põllumees pikisilmi sooja ja külvaab niikohe, kui soe on tulnud. Aga pärast seda võivad tulla veel nii külmad ööd, et esineb isegi öökülm. Elamule ehita soojapidav sein ja aeda istuta külmakind- del viljapuu. Pääsuke toob päevasooja, ööbik toob öösooja. Teeme suitsu, et saaks nina alla pisut sooja. — Lihtne inimene nähtavasti mõistab nimisõnade soe ja külm all esma-joones siiski kõrgemat või madalamat temperatuuri.

Ka on selge, et us-suffiks väljendab otseselt omadust, tunnust (kvaliteeti) ja ainult kaudselt ka hulka (kvantiteeti). Nii nagu tarkus on targa isiku tunnus, on ka soojus sooja eseme tunnus, omadus, see, mida kompamisel tajume, järelikut temperatuuride vahel (kompaja kahjuks). Külmus aga on samuti temperatuuride vahel (kuid kompaja kasuks).

Seega küsimus: «Kas targa peas on palju tarkust või tarka?» pole keeleliselt asjalik ega veena milleski. Tõesti — räägime ju ainult žargonis nii: «Sel mehel on (peas) palju tarkust», asjalikus kõnes aga väljendume ratsionaal-semalt: «See on tark mees» ehk «See mees on tark». Pole raske kombineerida kavalat küsimust ka nii, et kolleeg Mikik peaks selle põhjal jõudma oma senise seisukoha revideerimisele, näiteks:

«Kas meega (ehk linnumagusaga) inagusaks tehtud teed rüüabes tuntakse magusat (s.o. mett) või tee magusust?» Muidugi mõlemad, sest magusa (ehk mee) hulgast klaasis tees sõltub selle tee magususe (ehk magusa aste). Analooiliselt oleneb vee soojus-külmus (ehk temperatuur) soojahulgast, mis on veehulgas salvestatud.

On hea, et vastandipaari «soojus-külmus» kooshaaramiseks on olemas hea rahvusvaheline termin «temperatuur», mis lülitab küsimusest välja subjektiivse tundelemendi. Ja on halb, et nimisõnalise vastandipaari «soe-külm» (kui soojahulga) märkimiseks analooiliselt neutraalselt rahvusvahelist ega omakeelset terminit pole (kui mitte arvestada vaid eesliitena kasutatavat: termo-). Säärase loomine näib aga olevat tarvilik; tõesti — see annaks võimaluse tõstatud küsimuse radikaalseks lahendamiseks, eriti kui uus termin suudaks kajastada ka soojusnähtuse füüsilist olemust kooskõlas kaas-aegsete teadmistega. Oma ajaloolises arengus (kauges minevikus) pole keeled seda küsimust radikaalselt lahendada saanudki sel lihtsal põhjusel, et tollal ei tuntud veel soojusnähtuse sügavamat olemust: tunnetati küll temperatuuri, ei olnud aga vajadust soojahulga mõiste järgi. Nüüd aga peaksid siin teadlased tulema keelemeestele abiks!

Kui jääda selle juurde, et soe on see, mida mõõdetakse kaloriga ja soojus see, mida mõõdetakse kraadiga, siis tuleks igatahes võtta revideerimisele ka termin «erisoojus». Ikkagi kõige väiksema valuga saaks siin asja korda üleminekuga terminile «erisoe»; sellel on pealegi väga kaaluv eelis kõigi muude kõrval: s.o. lühidus. Väljend «vee erisoe on 1» on igatahes tunduvalt sümpaatsem, kui näiteks Lacessori poolt pakutud üks võimalus: «vee sooja erisalvestus on 1». Väga tähtis oleks kuulda selles küsimuses meie füüsikute arvamist (kui Lacessori varjunime all ei peitugi füüsik?).

Minu arvates võiks siiski tõsiselt kaaluda ka võimalust keelelise võrduse kehtestamiseks: soe = soojus (mõlemad nimisõnad, mõõduühik kalor). Siis võiks igamees rahulikult kõnelda edasi vastavalt oma harjumustele. Sel puhul tohiks aga kraadiga mõõdetavat suurust nimetada ainult temperatuuriks (ja kahjuks ilma eestikeelse vasteta, kui mitte teha laenu murdekeelest, näiteks kas või võrduse kehtestamisega: temperatuur = lämmi). Mõeldav oleks aga ka ümberpööratud ot-

sus: nimisõna soe asendada uuega (näiteks sõnaga lämmi), aga soojus jätta ikkagi temperatuuriks. Viimasel juhul võiks sõna «soe» jääda käibele ainult omadussõnana (s.t. oma loomuliku ainufunktsiooniga), mis annaks vaid ühe tähtsusetu vaheastme ulatuslikus subjektiivses skaalas: jääkülm — külm — jahe — vilu — leige — soe — palav — kuum — tuline — tulikuum.

Ühes asjas ühinen täiesti kolleeg Miku arvamise-ga: tark Lacessori oleks pidanud nii tähtsaks küsimuses sõna võttes esinema oma õige nime all. Praegu näiteks lugejad kahjuks ei tea veel, kas füüsikud on juba selles küsimuses oma sõna öelnud, või mitte. Aga see oleks väga tähtis teada!

Mutuseas olgu lp. sm. Lacessorile öeldud, et kuigi kaasajal kiputakse inimeste tarkustki tõesti hindama kraadiga (hoolimata sellest, et teaduslik kraad tegelikult pole kuigi asjalik inime-tarkuse mõõdupuu), ometi pole kõvera kõverust minu teada küll kunagi mõõdetud kraadiga (nagu väideti artiklis «Reductio ad absurdum», 19. apr. s.a.).

RÜNGA OTT

UUDISMAAL

Kas see kõu on kõmisemas, äike rajuhoo?

Kas on pikne pillutamasa oma tulinoolt?

Ei see ole kõue kõma, piksepilli hää.

Traktoristid, meie omad, kevadkünnil sääl.

Tuuled soid ei põlluks muuda, laukaist kannu veed. Meie tahe seda suudab, rabad tarbeks teeb.

Siin kord rukkid silda pikad, kaera ära kaod. Uued tared päikserikkad teeme endi jaoks.

Hüva töö on ülim püüe, jätkub rammu meil. Ohtul rõõmsalt laulu lüües koju sammume.

Laul, mis võimsalt puhkeb valla salust kajades kuulutab, et sood ja hallad paku ajame!

O. ROOTS